

Vláknové programování

část IV

Lukáš Hejmánek, Petr Holub
{`xhejtman, hopet`}@ics.muni.cz

Laboratoř pokročilých síťových technologií

PV192
2010-04-01

Přehled přednášky

Nastavení afinity

Atributy

Ukončování

TSD

Nastavení afinity

- Vlákno může být obecně plánováno na libovolný procesor
- Nemusí být vždy vhodné
- Migrace mezi procesory bývá poměrně drahá
- Pokud jde o výkon aplikace, můžeme chtít zabránit migraci procesů/vláken
- Úskalí ve statickém přiřazení procesů/vláken na procesor
- Afinita – nastavení množiny procesorů, na kterých má proces/vlákno běžet

Nastavení afinity

- Nastavení afinity procesů
 - `sched_setaffinity(pid_t pid, size_t cpusetsize, cpu_set_t *mask);`
 - `sched_getaffinity(pid_t pid, size_t cpusetsize, cpu_set_t *mask);`
 - Nelze použít pro vlákna
- Nastavení afinity vláknům
 - `pthread_setaffinity_np(pthread_t thread, size_t cpusetsize, const cpu_set_t *cpuset);`
 - `pthread_getaffinity_np(pthread_t thread, size_t cpusetsize, cpu_set_t *cpuset);`

CPU SET

- `cpu_set_t *CPU_ALLOC(int num_cpus);`
- `void CPU_ZERO_S(size_t setsize, cpu_set_t *set);`
- `void CPU_SET_S(int cpu, size_t setsize, cpu_set_t *set);`
- `void CPU_CLR_S(int cpu, size_t setsize, cpu_set_t *set);`
- `int CPU_ISSET_S(int cpu, size_t setsize, cpu_set_t *set);`
- `void CPU_COUNT_S(size_t setsize, cpu_set_t *set);`
- Logické operace mezi dvěma `cpu_set_t`: AND, OR, XOR, EQUAL

Příklad

```
1 #define _GNU_SOURCE
2 /* Musi byt jako prvni pred vsemi ostatnimi include */
3 #include <pthread.h>
4 #include <sched.h>
5 #define NUM_CPU 8
6
7 int
8 main()
9 {
10     cpu_set_t * set;
11
12     set = CPU_ALLOC(NUM_CPU);
13
14     CPU_ZERO_S(NUM_CPU, set);
15
16     CPU_SET(0, set);
17
18     pthread_setaffinity_np(pthread_self(), NUM_CPU, set);
19
20     CPU_FREE(set);
21
22     return 0;
23 }
```

Atributy

Start vlákna

- **pthread_create()** funkci můžeme předávat atributy pro nově vytvářené vlákno.
- Atributy ovlivňují tři základní oblasti:
 - Osamostatnění vlákna
 - Nastavování priorit plánovače
 - Nastavení zásobníku
- Datový typ atributu **pthread_attr_t**.
- Inicializace **pthread_attr_init()**.
- Zrušení **pthread_attr_destroy()**.

Start vlákna – osamostatnění

- Osamostatněné vlákno uvolní všechny své zdroje jakmile skončí.
- Neosamostatněné vlákno je uvolní až při zavolání **`pthread_join()`**.
- Implicitně je každé vlákno neosamostatněné.
- **`pthread_attr_setdetachstate()`** nastaví vlákno osamostatněné (**`PTHREAD_CREATE_DETACHED`**) nebo neosamostatněné (**`PTHREAD_CREATE_JOINABLE`**).

Příklad osamostatnění

```
1 #include <pthread.h>
2
3 void *
4 foo(void * arg)
5 {
6     return NULL;
7 }
8
9 int
10 main(void)
11 {
12     pthread_t t;
13     pthread_attr_t attr;
14
15     pthread_attr_init(&attr);
16     pthread_attr_setdetachstate(&attr, PTHREAD_CREATE_DETACHED);
17
18     pthread_create(&t, &attr, foo, NULL);
19     pthread_attr_destroy(&attr);
20     return 0;
21 }
```

Start vlákna – nastavení priority plánovače

- Pro vlákna lze do jisté míry ovlivnit způsob plánování.
- Lze nastavit tři základní pravidla plánování:
 - **SCHED_OTHER** – vlákno je plánováno dle standardního jaderného plánovače.
 - **SCHED_FIFO** – vlákno je plánováno dokud samo neskončí, nezablokuje se nebo není zrušeno.
 - **SCHED_RR** – vlákno je plánováno dokud samo neskončí, nezablokuje se, není zrušeno nebo nevyprší přidělené časové kvantum.
- Pro pravidla lze dále nastavit prioritu.
- Abychom mohli prioritu plánování ovlivnit, je třeba nastavit explicitní plánování na **PTHREAD_EXPLICIT_SCHED**:
 - `pthread_attr_setinheritsched()`
- Nastavení priority blízké *realtime* prioritě (**SCHED_FIFO**, **SCHED_RR**) může udělat pouze proces s právy administrátora.
- Realtime procesy mají přednost před ostatními.

Příklad nastavení priorit plánovače

```
1 #include <pthread.h>
2 #include <stdio.h>
3 #include <unistd.h>
4 #include <string.h>
5
6 int quit = 0;
7
8 void *
9 foo(void *arg)
10 {
11     long i=0;
12
13     while(!quit) {
14         i++;
15         if((i % 10000) == 0)
16             usleep(10);
17     }
18     return i;
19 }
```

Příklad nastavení priorit plánovače

```
19 int
20 main(void)
21 {
22     pthread_t t1, t2, t3;
23     pthread_attr_t attr;
24     struct sched_param param;
25     long res;
26
27     memset(&param, 0, sizeof(param));
28
29     pthread_attr_init(&attr);
30
31     pthread_attr_setinheritsched(&attr, PTHREAD_EXPLICIT_SCHED);
32     pthread_attr_setschedpolicy(&attr, SCHED_FIFO);
33     param.sched_priority = 10;
34     pthread_attr_setschedparam(&attr, &param);
35
36     pthread_create(&t1, &attr, foo, NULL);
37     param.sched_priority = 20;
38     pthread_attr_setschedparam(&attr, &param);
39     pthread_create(&t2, &attr, foo, NULL);
40     param.sched_priority = 30;
41     pthread_attr_setschedparam(&attr, &param);
42     pthread_create(&t3, &attr, foo, NULL);
43     sleep(2);
```

Příklad nastavení priorit plánovače

```
46     quit = 1;
47     pthread_join(t1, &res);
48     printf("Thread_with_prio_10_%ld\n", res);
49     pthread_join(t2, &res);
50     printf("Thread_with_prio_20_%ld\n", res);
51     pthread_join(t3, &res);
52     printf("Thread_with_prio_30_%ld\n", res);
53     return 0;
54 }
```

Výstup příkladu

- Thread with prio 10 39930000
- Thread with prio 20 65870000
- Thread with prio 30 103812132
- Poznámka:
 - Vynechání volání **usleep()** má za následek takřka zablokování systému.
 - Z tohoto důvodu je povoleno nastavit realtime priority pouze administrátorským procesům.
 - Při jejich programování je nutno brát ohled na preempci ostatních procesů.

Nastavení zásobníku

- Implicitní velikost zásobníku pro vlákno je v Linuxu 8 MB.
- Chceme-li vytvořit 1000 vláken, potřebovali bychom 8 GB paměti jen pro zásobníky vláken.
- Pthread knihovna umožňuje změnit velikost zásobníku pro vlákno.
- `pthread_attr_setstacksize()`.
- Je nutné nastavit velikost zásobníku tak, aby se na něj vešly lokální proměnné všech funkcí, které se po sobě mohou zavolat. V opačném případě obdržíme signál **SIGSEGV** při vstupu do funkce, jejíž proměnné se na zásobník už nevléznou. Chyba vypadá na první pohled dost záhadně!

Příklad nastavení zásobníku

```
1 #include <pthread.h>
2 #include <stdio.h>
3
4 void*
5 foo(void* arg)
6 {
7     return NULL;
8 }
9
10 int
11 main(void)
12 {
13     pthread_attr_t attr;
14     pthread_t t;
15
16     pthread_attr_init(&attr);
17
18     pthread_attr_setstacksize(&attr, 65536);
19
20     pthread_create(&t, &attr, foo, NULL);
21
22     pthread_join(t, NULL);
23     pthread_attr_destroy(&attr);
24
25     return 0;
26 }
```

Atributy mutexů - inverze priorit

- Mějme 2 vlákna s různou prioritou, A nechtť má vysokou prioritu, B nechtť má nízkou prioritu.
- Nechtť B zamkne sdílený objekt. Pak A při přístupu ke sdílenému objektu je zdržováno nízkou prioritou vlákna B i přes vlastní vysokou prioritu.

Atributy mutexů

- Prioritní protokoly zámeků.
- Lze specifikovat:
 - Žádný protokol (implicitní chování) **PTHREAD_PRIO_NONE**.
 - Protokol dědění priorit **PTHREAD_PRIO_INHERIT**.
 - Vlákno po zamčení objektu získá (zdědí) prioritu od vlákna s nejvyšší prioritou.
 - Protokol omezení priorit **PTHREAD_PRIO_PROTECT**.
 - Vlákno po zamčení objektu získá definovanou prioritu (nastavenou pomocí **pthread_mutex_setprioceiling**), je-li tato vyšší než jeho aktuální.
 - Změna pomocí volání **pthread_mutexattr_setprotocol()**.
 - Po odemčení objektu vlákno získá svou původní prioritu.
- Mechanismus protokolů a priorit je silně implementačně závislý, není všude podporován!

Atributy mutexů

- Datový typ `pthread_mutexattr_t`.
- Inicializace `pthread_mutexattr_init()`.
- Zrušení atributu `pthread_mutexattr_destroy()`.

Příklad prioritních mutexů

- Nutno kompilovat: `gcc -g -o priomutex priomutex.c -pthread -D__REENTRANT -D_XOPEN_SOURCE=500`

```
1 #include <pthread.h>
2
3 int
4 main()
5 {
6     pthread_mutex_t lock;
7     pthread_mutexattr_t attr;
8
9     pthread_mutexattr_init(&attr);
10    pthread_mutexattr_setprotocol(&attr, PTHREAD_PRIO_PROTECT);
11    pthread_mutexattr_setprioceiling(&attr, 10);
12
13    pthread_mutex_init(&lock, &attr);
14
15    pthread_mutex_destroy(&lock);
16    pthread_mutexattr_destroy(&attr);
17    return 0;
18 }
```

Atributy mutexů

- Definování chování zámků v případě násobného zamčení/odemčení stejným vláknem.
- Ve většině případů je pokus zamknout mutex vláknem, které již tento zámek drží, chybou končící deadlockem.
- Pthreads umožní nastavit chování v takových případech.
 - **PTHREAD_MUTEX_NORMAL** vlákno se při násobném zamčení zámku deadlockne. Výsledek odemčení nezamčeného zámku není definován.
 - **PTHREAD_MUTEX_ERRORCHECK** vláknu je vrácena chyba při pokusu o násobné zamčení zámku. *Je nutno kontrolovat návratový kód funkce zamčení zámku!* Pokus o odemčení nezamčeného zámku je signalizován chybovým návratovým kódem.
 - **PTHREAD_MUTEX_RECURSIVE** vlákno smí provést násobné zamčení zámku. Výsledek je stejný jako by byl zámek zamčen jen jednou. Při pokusu o odemčení nezamčeného zámku je vrácena chyba.
 - **PTHREAD_MUTEX_DEFAULT** násobné zamčení i odemčení nemají definované chování. Tato volba je implicitní.

Příklad násobných zámků

- Nutno kompilovat: `gcc -g -o multilock multilock.c -pthread -D__REENTRANT -D_XOPEN_SOURCE=500`

```
1 #include <stdio.h>
2 #include <pthread.h>
3
4 int
5 main()
6 {
7     pthread_mutexattr_t attr;
8     pthread_mutex_t lock;
9
10    pthread_mutexattr_init(&attr);
11    pthread_mutexattr_settype(&attr, PTHREAD_MUTEX_RECURSIVE);
12
13    pthread_mutex_init(&lock, &attr);
14
15    printf("Return_code_of_the_first_lock_%d\n",
16          pthread_mutex_lock(&lock));
17    printf("Return_code_of_the_second_lock_%d\n",
18          pthread_mutex_lock(&lock));
19
20    pthread_mutex_unlock(&lock);
21    pthread_mutex_destroy(&lock);
```

Příklad násobných zámků

```
21
22     pthread_mutexattr_settype(&attr, PTHREAD_MUTEX_ERRORCHECK);
23
24     pthread_mutex_init(&lock, &attr);
25
26     printf("Return_code_of_the_first_lock_%d\n",
27           pthread_mutex_lock(&lock));
28     printf("Return_code_of_the_second_lock_%d\n",
29           pthread_mutex_lock(&lock));
30
31     pthread_mutex_unlock(&lock);
32     pthread_mutex_destroy(&lock);
33
34     pthread_mutexattr_destroy(&attr);
35     return 0;
36 }
```


Výstup programu

- Rekurzivní zámek:
Return code of the first lock 0
Return code of the second lock 0
- Errorcheck:
Return code of the first lock 0
Return code of the second lock 35

Atributy podmínek

- Atribut podmínek umožňuje specifikovat typ času pro volání **`pthread_cond_timedwait()`**.
- Implicitně se timeout podmínky řídí dle hodin reálného času.
- Hodiny reálného času mohou skákat dopředu ale i dozadu, což může způsobit problémy.
- Proto lze pro podmínky specifikovat časový zdroj **`CLOCK_MONOTONIC`**, který se vždy pouze zvyšuje.

Atributy podmínek

- Datový typ `pthread_condattr_t`.
- Inicializace `pthread_condattr_init()`.
- Nastavení/zjištění zdroje času
`pthread_condattr_setclock()`,
`pthread_condattr_getclock()`.
- Zrušení atributu `pthread_condattr_destroy()`.

Příklad atributů podmínek

```
1 #include <time.h>
2 #include <pthread.h>
3
4 int
5 main()
6 {
7     pthread_condattr_t attr;
8     pthread_cond_t cond;
9
10    pthread_condattr_init(&attr);
11
12    pthread_condattr_setclock(&attr, CLOCK_MONOTONIC);
13
14    pthread_cond_init(&cond, &attr);
15
16    pthread_cond_destroy(&cond);
17    pthread_condattr_destroy(&attr);
18    return 0;
19 }
```

Ukončování

Ukončování

- Dvě varianty ukončení:
 - Samotným vláknem
 - `pthread_exit()`.
 - Návrat z hlavní funkce vlákna.
 - Jiným vláknem
 - `pthread_kill()`
 - `pthread_cancel()`

pthread_cancel()

- **pthread_cancel()** pošle danému vláknům notifikaci, aby se ukončilo.
- Vlákna mohou mít nastaveny dva různé typy kancelace:
 - **PTHREAD_CANCEL_DEFERRED** – vlákno je ukončeno pouze v tzv. kancelačních bodech (default).
 - **PTHREAD_CANCEL_ASYNCHRONOUS** – vlákno je ukončeno okamžitě.
- Dále vlákna mohou kancellaci odmítnout **PTHREAD_CANCEL_DISABLE**, opětovně přijmout kancellaci jde pomocí **PTHREAD_CANCEL_ENABLE**.
- Typy kancellace nastavíme pomocí **pthread_setcanceltype()**.
- Přijmout/odmítnout kancellaci lze pomocí **pthread_setcancelstate()**.

Kancelační body

- Kancelační bod je volání funkce, ve které může být vlákno ukončeno, je-li typu **PTHREAD_CANCEL_DEFERRED**.
- Základní kancelační body jsou:
 - **pthread_testcancel()** – pouze zjistí, zda nebylo signalizováno *cancel*
 - **pthread_setcancelstate()** – pokud měníme stav z **PTHREAD_CANCEL_DISABLE** na **PTHREAD_CANCEL_ENABLE**, je volání kancelačním bodem.
- Další kancelační body:
 - **pthread_cond_wait()**, **pthread_cond_timedwait()**, **pthread_join()**, **sem_wait()** (pouze z knihovny pthreads, pokud je poskytnuta knihovnou libc, není to kancelační bod!).
 - Většina funkcí **libc** (zejména I/O funkce), je vhodné konzultovat dokumentaci.

Příklad na kancellaci

```
1 #include <pthread.h>
2
3 void *
4 foo(void *arg)
5 {
6     int old;
7     pthread_setcanceltype(PTHREAD_CANCEL_DEFERRED, &old);
8     while(1) {
9         pthread_testcancel();
10    }
11    return NULL;
12 }
13
14 int
15 main()
16 {
17     pthread_t t;
18
19     pthread_create(&t, NULL, foo, NULL);
20
21     pthread_cancel(t);
22
23     return 0;
24 }
```

Cleanup Push/pop

- Co dělat v případě, že vlákno, kterému posíláme cancel, zrovna drží nějaký zámek?
- **pthread_testcancel()** rovnou vlákno ukončí, nelze použít pro test a případně zámek odemknout.
- Push/pop
 - Vlákno má zásobník funkcí, které se mají provést v případě kancelace.
 - **pthread_cleanup_push()** přidá specifikovanou funkci na vrchol zásobníku.
 - **pthread_cleanup_pop()** odebere funkci z vrcholu zásobníku (lze říct, zda funkci rovnou provést).
 - Některé implementace pthreads hlídají párování push/pop pomocí maker a ke každému push v každé funkci musí být odpovídající pop!

Příklad na cleanup

```
1 #include <pthread.h>
2
3 pthread_mutex_t lock;
4
5 void *
6 foo(void *arg)
7 {
8     int old;
9     pthread_setcanceltype(PTHREAD_CANCEL_DEFERRED, &old);
10    pthread_cleanup_push(pthread_mutex_unlock, &lock);
11    pthread_mutex_lock(&lock);
12    while(1) {
13        pthread_testcancel();
14    }
15    pthread_cleanup_pop(1); /*execute unlock*/
16    return NULL;
17 }
18
19 int
20 main()
21 {
22     pthread_t t;
23
24     pthread_create(&t, NULL, foo, NULL);
25
26     pthread_cancel(t);
27     return 0;
28 }
```

Thread specific data

Thread-Specific Data

- Řada nástrojů pro paralelní běhy vláken umožňuje vytvořit privátní datovou oblast vlákna – TLS (Thread local storage).
- TLS je využito například knihovnou OpenGL (i když poněkud nešťastně) pro uchování kontextu.
- TLS je poskytnuto Javou, některými C/C++ variantami (GNU C, Intel C/C++, Visual C++, a další), C#, Python, Dephi.

TLS v Pthreads

- Princip použití:
 - Vytvoření klíče (s volitelným destruktorem).
 - Svázání klíče s nějakými daty.
 - Vyhledání dat podle klíče.
- Klíč je globální pro všechna vlákna daného procesu.
- Vazba dat na klíč je pro každé vlákno separátní.

TLS v Pthreads

- Datový typ klíče `pthread_key_t`.
- Vytvoření klíče `pthread_key_create()`.
 - Při vytváření klíče je možné specifikovat destruktore, který se zavolá v případě ukončení vlákna.
- Svázání dat a klíče `pthread_setspecific()`.
- Vyhledání dat dle klíče `pthread_getspecific()`.
- Zrušení klíče `pthread_key_delete()`.

Příklad na TLS

```
1 #include <pthread.h>
2 #include <stdio.h>
3 #include <stdlib.h>
4
5 pthread_key_t key;
6
7 void
8 msg(char *m)
9 {
10     char *buff = pthread_getspecific(key);
11     sprintf(buff, "%s\n", m);
12     printf(buff);
13 }
14
15 void *
16 runner(void *arg)
17 {
18     char *array;
19     int i;
20
21     array = malloc(20);
22     pthread_setspecific(key, array);
23     for(i = 0; i < 10; i++) {
24         msg(arg);
25     }
26     return NULL;
27 }
```


Příklad na TLS

```
27
28 int
29 main(void)
30 {
31     pthread_t t1, t2;
32
33     pthread_key_create(&key, free);
34
35     pthread_create(&t1, NULL, runner, "Hello");
36     pthread_create(&t2, NULL, runner, "Hello_world");
37
38     pthread_join(t1, NULL);
39     pthread_join(t2, NULL);
40
41     pthread_key_delete(key);
42     return 0;
43 }
```

Jednodušší použití

- Použití pomocí klíčů je trochu těžkopádné
- GCC nabízí (neportabilní) direktivu `__thread`
- Použití:
 - `__thread` proměnná
 - `__thread int x`
 - Má zde význam slovo `volatile`?

Příklad

```
1 #include <pthread.h>
2 #include <stdio.h>
3
4 __thread int x=0;
5
6
7 void *
8 worker(void *arg) {
9     for(;x<1000000;x++) {
10         asm volatile("":"m" (x));
11     }
12     printf("X_val:_%d,_addr_%p\n", x, &x);
13 }
14
15 int main()
16 {
17     pthread_t t[2];
18
19     pthread_create(&t[0], NULL, worker, NULL);
20     pthread_create(&t[1], NULL, worker, NULL);
21     pthread_join(t[0], NULL);
22     pthread_join(t[1], NULL);
23     printf("X_val:_%d,_addr_%p\n", x, &x);
24 }
```

- Příklad výstupu:
X val: 1000000, addr 0x7ff3966d470c
X val: 1000000, addr 0x7ff395ed370c
X val: 0, addr 0x7ff396e706fc